ПОЈЕДИНИ БРОЈ 1 ДИНАР.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 300 дин. на годину, 150 дин. на пола године, 75 дин. на четврт год. за 1 месец 25 д.; за Америку 8 долара на годину. — Претплатити се може бар за један месец.

„Застава“ излази дневно у 6 часова ујутро.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ђуре Јакшића улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Власник: Акциони Одбор Војвођ. Радикала.

Број 81. Нови Сад, у суботу 11. априла 1925. Година LVI.

Траже кривца

За свако неваљалство мора бити неко крив. И за велико неваљалство страшнога светског рата има криваца. Сад су пошли премудри ловци, сад после десет година, да хватају кривце. Ко да цео свет не зна, ко је кривац.

Хватајте лопова — обично виче прави крадљивац, у намери, да заварa траг и добије времена да утекне.

Тако сад раде Германи. Уверени су, да им не стоји добро, што сад вичу. Много су закаснили, али они зато опет вичу на сва уста: Хватајте лопова!

Историја се не да искренути. Она је неумитни судија. И ко се хоће с њом у коштац да хвата, зло пролази. Љуто се варају Великонемци и неки њихови пријатељи у Енглеској и плаћене новинарске душе по другим земљама, да се може искренути оно, што се пред нашим очима збивало и утврдило.

Германско копито продирало је на велики Исток. Берлин је циљао на Багдада. Све што је неситом Германцу на путу било, немилице је обарао и газио. Није му стало, да иде около морем, него на пречац, сувим, преко Београда и Цариграда. Преко брже наоколо ближе. И колико је год пута гурао несретну Аустрију на Балкан, толико пута се освезник враћао кући крвава чела. Хтео је Германац на силу да освоји и прокрчи пута преко српских телеса до Босфора. Прво је покушавао да удари клин у месо српскога народа и растави Србију и Црну Гору, отевши Турској Босну и Херцеговину и тако да продужи до Бугарске, а кад тамо стигне, отвориће му се већ пут за капије царградске.

Али, дође за продирање на Исток, оно страшно „али“. Срби отераше Турке из Јевропе и заузеше данашњу Јужну Србију, и тако ударише јак бедем насилном продирању на Исток. У том лежи први узрок светском рату. Ако би хтели, дакле, да себи олакшају кривицу продирања преко туђих земаља и српских леђа на Исток, могли би кривити Србију, иако не никаквим правом, што се испречила и пресекла им пут ка Цариграду.

Све оно, што затим долази, природна је последица. Уображени Германац гурнуо је Фрању Фердинанда, да на Видовдан одржи велике војне маневре на Дрини, и тако пркоси и изазива Србију, донде већ доста искрвављену. Онда није нимало тешко било српском омладинцу планути и наћи револвер и бомбу, да уклони пакосника са света. Зар је ту требала званична Србија? Та врела крв сваког Србина онда је узаврела до кључа Србин не уме да отрпи, да му неко дирне у образ и светиње.

Да је Србија с планом изазивала велики рат, не би то чинила у тренутку, кад се много окрвавила у рату с Турском и кад није била спремна за ратовање. Она је знала, да таким изазивањем не би изазивала рат само с Аустријом, него заједно и с Немачком, која је увек била за њеним леђима и гурала је напред.

Могу политичари префињена носа колико хоће мирисати, да изнађу кривца у Србији, они га наћи неће. Могу бедити и сумњичити, али доказати неће. Замашне и крупне чињенице туку их у главу.

А ако се хоће у личности да обележи главни кривац рату, то је онда само расцар Вељем, који је своју скраћену руку онда умео исправити и опружити, кад је показивао преко Срба на Исток.

Р. Н.

Ситуација

Потпуно затишје

Г. Пашић ће путовати данас, најдаље у недељу — Што ће Корошец? — Програм рада Мале Антанте — Турски конзулат у Београду

МЛ. Београд, 10. априла. После одласка Краљева, како смо ми то са свом сигурношћу и предвидели, политичка ситуација је потпуно у застоју. Нагласили смо већ јуче, да нема ни реконструкције ни каквих комбинација преко ускршњих празника. То наравно не значи, да ће се сва одложена питања преломити за то одмах, чим прођу ускршњи празници.

Све то овиси о самој будућој ситуацији, која у времену ове паузе може да се развије и да сазри за какве комбинације, које се у овом часу тек наслућују или и не виде.

У току дана су у председништву владе одржане конференције са министрима. Опозиција је управо замрла. Не показује нигде знаке живота. Чак је и дервиш Хаџи Оман некуд нестао.

Њ. В. Краљица долази већ сутра у Београд.

Г. Пашић је намеравао вечерас отпутовати за Цавтат, али како се сутра враћа Њ. В. Краљица, он је пут оддожио. Вероватно је, да ће г. Пашић поћи за Далмацију заједно са краљевским паром, који путује такођер у истом правцу. Није искључено, да се и Краљ сутра повратн у Београд.

— Око инвалидског закона —

У подне је г. Пашић позвао г. Љубу Јовановића и са њим дуго разговарао о раду и политичкој ситуацији за осуства г. Пашића. Прваци су се у свему споразумели потпуно.

Затим је г. Пашић посебно разговарао са г. Марком Ђуричићем, који је као најстарији министар, заменик председника владе, кад оде из Београда.

Г. Ђуричић је овом приликом реферисао г. Пашићу о инвалидском закону.

Данас је г. Ђуричић изјавио вашем дописнику, да комисија уз сарадњу инвалидских делегата у његову министарству завршује зак. пројект у недељу, излазећи свуда у сусрет захтевима инвалида Пројект ће се поднети одмах скупштини, чим га прегледа влада.

— У Нар. Скупштини —

У Народној Скупштини је дан протекао посве мирно. Посланици су отпутовали готово сви за празнике. Председник Марко Трифковић је болестан. Председништво спрема све потребно за одлазак наше делегације у Рим.-Влада је данас упутила скупштини 3. зак. пројекта о судијама, судовима и држ. тужиоцима.

— Берзе не раде —

Због католичког Вел. Петка, берзе нису данас радиле осим њујоршке, где је динар котиран 161·75.

— Посао г. Корошца —

Корошец се никако не слаже са политиком радићеваца. Он то више и не крије, него припрема терен за отворену акцију против радићеваца и у Хрватској. После разговора са преставником хрв. пучке странке г. Барићем, он је јуче упутио истоме Барићу Куловеца на даљње разговоре. Колико се сазнаје, Корошец жели да постане шеф једног посве екстремног правца и да заступи у крајњем левичарству према Београду и Србима бившу улогу г. Радића.

— Програм Мале Антанте —

Како смо јуче јавили, Мала Антанта ће се састати 3. маја у Букурешту. Румунска влада је поднела већ овај програм рада, одобрен од Прага и Београда:

1) Питање признања Совјетске Русије. Ова ће вероватно бити одложено или ће се оставити државама чланицама, да поступе у том питању самостално;

2) Оснивање подунавске конфедерације. Чеси и Румуни се не противе, али то има да буде на искључиво економској основици. Наша држава се није изјаснила, али нам ово некако личи на пок. А.-У државу;

3) Приступ Пољске Малој Антанти. Ово је најважније питање. Наша држава и Чеси се не ће противити, а Румунија већ има неки обранбени савез са Пољском против бољшевичке опасности.

— Турски конзулат у Београду — Око обнове наших односа са Турском —

После наименовања нашег посланика у Цариграду г. дра Отокара Рибаржа, успоставиће се нормални односи између наше државе и Турске.

Данас је отворен већ турски конзулат у Београду у улици Милоша Великог, те је преузео агенде, које је за Турску до сада водио пољски посланик г. Окенски.

Влада је упутила већ услове за склапање конвенције, на чему ће почети рад већ у току овога месеца.

Инж. Дака Поповић, гр. начелник

Како из посве поузданог извора сазнајемо, јуче је потписано наименовање инж. г. Даке Поповића за новосадског градског начелника, док је г. Станоје Михалцић, кр. владин тајник из Загреба, постављен за новосадског великог капетана.

Градња нових осн. школа у Новом Саду

Школски надзорник новосадски поднео је представку Градском Савету, да се у најкраћем року назидају ове школске зграде за основне школе.

1. Четвороразредна школ. зграда са 2 учит. стана при Вежб. Жен. Учит. Школе.

2. Четвороразредна школ. зграда са 2 учит. стана на крају Темеринске улице.

3. Две нове школ. дворане при Николајевској осн. школи и

4. Две нове школ. дворане при осн. школи у Салајци.

Школски надзорник је у својој представци изложио, да је градња ових зграда неопходно потребна, због превеликог броја деце и потребе нових одељења и тражио, да се градњи тих зграда одмах приступи.

Ми смо уверени, да ће Градски Савет града Новог Сада овој хитној потреби одмах удовољити, пошто је опште позната ствар, да су те зграде неопходно потребне и да је станаринско стање новосадских учитеља тако тешко, да се бар 4 учитељска стана морају што пре назидати.

Према прорачуну инжињерског звања града Новог Сада све ове градње би стале 1,200.000 дин. што за град није велика жртва, а овим хитним потребама би се удовољило.

Политичке вести

Положај француске владе

На седници француског сената од среде изгласано је поверење Ериовљевој влади са 142 према 140 гласова. Ово гласање поправило је донекле рђав утисак, који је учинило гласање у сенату од недеље, када је опозиција надгласала владу. Из ових гласања међутим види се, да положај француске владе заиста није постојан и да Ерио мора рачунати на сваку могућност. Фракција радикалних левичара сваки час може напустити владину коалицију, услед чега би Ерио остао у мањини. Чини се да опозиција хоће лично Ериоа да сруши, јер се против њега највише подигла.

Расцеп у социјалистичкој странци у Мађарској

У мађарској социјалистичкој странци дошло је до расцепа. Несугласице су настале због општинских избора у Пешти. Незадовољници су иступили из странке и организовали посебну странку. На првом збору те нове странке дошло је до сукоба између присталица обеју фракција, тако да је полиција морала збор растерати. Вођство старе странке оптужује дисиденте, да стоје у служби Бетленове владе, која тиме хоће да ослаби социјалистичку странку, како би је лакше победила на скорашњим изборима.

Хинденбург кандидат за председника Немачке републике

После дугог устезања генерал Хинденбург је прихватио понуду немачких националистичких странака и примио је кандидатуру за председника Немачке републике. Досадањи кандидат националиста Јарес никако није вољан да одступи, јер држи да има право на кандидацију, будући да је при првом гласању добио преко дванајест милиона гласова. Но исто тако и иноземство, а нарочито Француска не гледа баш са симпатијом на Хинденбургову кандидацију, коју сматра чак за изазивање немачких националиста према антанти. Хинденбург ће ових дана дати свој програм.

Важније одредбе

— Закона о дванајстинама —

Вадимо из недавно изгласаног закона о дванајстинама ове важније одредбе, које тај закон регулише ради саопштења нашим читаоцима:

1) Овлашћује се Министар Просвете да путем уредбе уведе јединствен наставни план и програме у свима школама свога ресора, као и да изједначи рокове почетка и свршетка школске године, и начин оцењивања ученика;

2) За 1925 годину има се доходарина и порез на имовину поново разрезати у Хрватској, Славонији, Банату, Бачкој, Барањи и Срему;

3) Од 1. маја 1925 укидају се окружна начелства, жељезнички комесаријати и полициске испоставе;

4) Од 1. априла т. г. укида се важност закона о принудној нагодби на целој територији државе;

5) Црквено-парохијски свештеници свих признатих вероисповести не морају бити стављени у пензију по навршетку 65 година старости, као што је то било предвиђено у чинов. закону;

6) До доношења новог закона о становима продужује се стање до 1. јануара 1925.

—

Поразна вест Војводини

Овога часа сазнао сам, да толико пута пронашана вест о премештају суботичког правног факултета има своју истинску основу.

Да се ради о премештају факултета из места у друго место Војводине, и онда бих кренуо дрвље и камење против таква потхвата, а камо ли не бих то, по гласу савести целе Војводине урадио онда, када тај факултет треба да се сели из Војводине, свеједно нам је куда.

Данас је професорски збор правнога факултета имао седницу. Главни предмет решавања, био је допис председника комисије за доношење закона о нашим универзитетима, проректора београдског универзитета, г. др. Богдана Гавриловића.

Председник комисије јавља декану нашег факултета, да је Закон о универзитетима готов, и да је предлог комисије, да се у спроводном писму овога законског предлога, предложи скупштини, да се озакони премештај правнога факултета из Суботице у Сарајево.

Председник моли професорски збор, да даде своје мишљење по овоме предлогу.

Колико сам могао сазнати, проф. збор је донео суздржано решење.

Он се устручава, да даде икакво своје решење, јер није уопште консултиран у питању закона овога о универзитетима. Пошто одлука збора професорског нема одлучујућу вредност, а обзиром на осетљивост обојих места која су интересована питањем овога факултета, професорски збор се устручава, да искаже своје мишлење, а већ унапред моли, за случај, да предлог комисије продре и у парламенту, да се онда изрече расположивост професора овог факултета, уколико не би хтели мењати место садашњега становања.

За нас у Северној Србији ово је питање првокласнога реда и замашаја и зато не сумњам, да ћемо се сви као један успротивити томе кобном потхвату по националне и културне интересе целога нашега Севера.

Ми имамо право на ову школу већ тиме, што нам је једанпут дата. Мислимо да се добро размишљало онда, када се овај темељни стуб наше просвете укопавао овде. Ако су постојали какови првокласни разлози, да ту школу добијемо, онда их данас има још много више, да ју задржимо.

Она је дика и понос наш како према нама самима, тако и према мањинама, што живе међу нама.

Војводина је наш напредњи крај, и онда заслужује, да има оваку школу. Она је имала и пре рата једну високу шкелу. а то је Карловачка Богословија. И та је данас укинута и замењена нижом школом. И тај случај тангира дубоко наше верске и национално-просветне интересе, а не би био поразан случај данас за нас, да изгубимо ово велико светлило наше, наш правни факултет.

Ми недамо наш правни факултет. Ми не примамо никакву другу школу у замену за правни факултет. Уз факултет примићемо са највећом готовошћу сваку другу школу. И треба по једну такову да добије и Нови Сад и Сомбор.

Ми плаћамо несаразмерно много више порезе од свију крајева наше отаџбине. Наш град излази колико год може у сусрет школском подизању. И ако ико има права на рачун државна буџета да има високу школу то има Северна Србија и специјално Суботица.

Крај огромне порезе, која се убири као нигде за 6—7 година унатраг, и крај огромних жртава, које су поднели наши градови за рачун колонизације нашега живља, а против свога комунална интереса, било би оцеубилачки отимати нам наше мезимче.

Самој Суботици узето је за колонизацију и аграр 10.000 јутара земље. Да нам је то у руци, ми би данас отворили пуни универзитет, а када то дајемо све на олтар општих интереса, не носите нам са недара наше мезимче.

Ми то не заслужујемо.

Ми смо најдржавотворнији елеменат, ми смо без икакве резерве изрекли своје уједињење са Србијом. Ми смо за Уједињење и за подизање ове државе дали неизмерно морално и материјално благо, учествујући у сваком народном покрету помажући га и подржавајући.

Овде постоји једна култура. Она несумњиво постоји. Пребацује нам се да она није наша и код нас самих Срба, а камо ли код других грађана што не говоре српски.

Чиме мислите тој култури дати национални печат ако не високом школом?

Понудићете нам пољопривредни факултет за правни.

Хоћете да нам и онако материјалистичку душу, још више упутите тим правцем.

Војводина је пуна жита, кукуруза и гојених свиња.

Она вапије за културом душе. За школом правичности и високе братске љубави жуди наша душа.

Број ђака не може бити разлог за премештај. Наш факултет и данас има пет пута више ђака, него што их има у Скопљу, и двапута више него што има ђака на правном факултету у Љубљани.

Не треба сметати са ума, да се наши Буњевци, па и Срби тек сада буде.

За њих није било корисно ни у мађарске школе. Њих су из јавне службе или одбијали, или под тешким условима пуне мађаризације примали.

Данас је друкчије. Данас има у Суботици један осми и пет првих паралелних разреда у гимназији. Право стање гимназије на 80.000 становника биће онда, када у 8 разреду буде толико ђака, колико их има данас у првом.

И ја верујем, да то време није далеко. То ће се исто десити и у другим нашим местима, и онда неће бити оскудице у ђацима.

Само онај, који зна шта је Суботица била пре рата и шта је данас, знаће оценити и заслуге ове школе за овај велики напредак.

Довољно је истаћи само и овај смели покушај, да се у Суботици, тешкој и тромој покреће, макар и само покреће и литерарни лист „Књижевни Север“.

Хватајући за звоно, којим подстичем на отворену буну против оваке намере, која не одговара ни добро схваћеном интересу целе наше сретне Отаџбине, ја позивам на барикаде за одбрану културне части целе Војводине сву нашу интелигенцију и свесни народ.

Она влада, коју смо ми Војвођани јаким приливима својих родољубивих гласача изнели на бојиште, на којем је већ досада показала феноменални успех, да од Савла прави Павла, неће мислимо хтети радити против интереса тако родољубиве српске Војводине.

Она неће за благодарност своју Војводини уносити у њу пустош и торнадо.

Ми се тврдо уздамо у моћ наших посланика, и надамо се да ће бити тврдокорни заточници наших животних интереса.

Сви на посао!

Шехер-Сарајеву од Бога и скупштине све друго што жели, само не наш факултет.

Он је наш, он мора остати наш.

Суботица, 9. априла 1925.

Марко Протић.

Падање цене житу у Америци

По вестима француских листова из Америке, у Удруженим Државама и у Канади, нагло падају цене житу. У Чикагу (Америци) и у Винипегу (Канади), падање је постало катастрофално. Житу, које је закључено за лиферовање у мају, пала је цена у току једног дана од 1·65 на 1·54 долара по бушлу (36 литара), а за тим одма још и за 11 центова. У Винипегу пала им је цена са 14 центова, услед чега је настала паника код оних са великим резервним количинама, трудећи се, да их по сваку цену што пре продаду, како би се смањили губитци. Јер досадашњи тешки губици упропашћују житарске трговце.

Последица је овом у непромишљеној спекулацији, од берзанаца изазване претеране високе цене житу. Они су рачунали, да ће овогодишња жетва бити слаба у Европи, услед чега су накуповали грдне резерве. Међутим по последњим извештајима из целог света, жетве су повољне у изгледу. А када се уз ово дода, да је Русија у последње време велике количине брашна купила у Канади, Европа нема потребе за америчанско брашно.

У Лондону је пала цена брашну од 58 шилинга и 6 пенса на 55 шилинга по даку од фебруара за март, услед чега цена хлебу нагиње паду. Утицај пада америчанске цене осетио се и у Француској, где је данашња цена хлебу 1·65 франк. (дин. 5·30) по килограму.

По последњим извештајима, изглед жетве у целом свету је повољан.

Вел. Ник.

Новосадске новости

Нови Сад, 10. априла.

— **Време.** (Добротом ваздухопловне метеоролошке станице у Петроварадину, добиваћемо дневно метеоролошке извештаје, које ћемо редовно објављивати.)

Петроварадин, 10. априла, 7 часова ујутро: температура 14 С. Барометар 760. 3. Ветар Е. Наоблака: ведро. Београд, тем. 12, бар. 760. 4, Загреб, темп. 14, бар. 759. 6, Ниш темп. 6, бар. 760. 2,

Прогноза: код нас ће притисак расти, ветрова ће бити мало и слабих, биће већином ведро време, само ће у јужним крајевима бити промењиво са местимичном кишом.

— **Телефонска веза између Н. Сада и Румуније.** Г. Вељко Ненадовић, шеф техничког одељења Дирекције Пошта и Телеграфа позвао је данас новосадске новинаре да им да саопштење о отварању нове телефонске везе између наше државе и Румуније у коју ће и Нови Сад бити укопчан. На основу споразума између наших делегати и румунских у Министарству Пошта и Телеграфа решено је да се од 1. маја успостави телефонска веза између Београда и Румуније осим оне која сада постоји. У ту везу биће унети и градови: Панчево, Вршац, Бечкерек и Кикинда. На тај начин из Новог Сада моћиће се добити веза са градовима: Арад, Лугош, Карансебеш (1. зона 3 минута разговора 2.50 златна франц. франка), 2. Бел, Херкулане, Брашова и Турн-Северин) 3½ зл. фр. 3 минута), 4. Клуј-Орадијамаре) 4 зл. фр. ж минута.)

Осим тога је изјавио г. Ненадовић да је ових дана одржана конференција шефова у Министарству П. и Телеграфа, на којој је констатовано да је за време прошлих избора телефонска и телеграфска служба била безпрекорна, за што је дошло признање и са Највишег Места, тиме што су одликовани поједини главни фукционери на појединим дирекцијама.

Г. Ненадовић је изјавио да ће се поред осталих радова почети и израда нове пруге телефонске Београд — Сомбор — Осијек, на који начин ће пруге Нови Сад — Београд бити потпуно стављене на расположење Новог Сада и наближе околине, те ће се тиме знатно одтеретити ова пруга.

Ми са наше стране лојално констатујемо да је у последње време настало знатно побољшање у телефонском интерурбаном саобраћају, где се везе доста брзо, према приликама добијају и нема вишег оног чекања, кога је до сада било. Само када би се још могло спровести модернизовање новосадске централе и полагање нових каблова у Н. Саду, наш саобраћај би постао одличан. Али ипак зато, знајући да је новосадска телефонска централа технички стара и непрактична.

Г. Ненадовић, који је до сада показао много добре воље и позитивних резултата на побољшању нашег телефонског саобраћаја, уверени смо, да ће спровести и ове послове око санирања телефонских прилика у Новом Саду.

Жељезничке повластице приликом „Невенове“ прославе. На молбу Српског Занатлијског Певачког Друштва „Невен“ у Новом Саду од 1. марта 1925. год. Господин Министар Саобраћаја одлуком својом М. С. бр. 7854. од данашњег одобрио је повластицу у пола цене на државним жељезницама свима члановима Певачких Друштава у нашој Краљевини, који желе учествовати на прослави 25. годишњице и освећења Заставе Српског Занатлијског Певачког Друштва „Невен“, које ће се одржати у Новом Саду о Духовима 7—9. јуна о. г.

Учесници ове прославе купиће на полазној станици целу карту која ће им важити и за повратак, ако уверењем управног одбора ове прославе докажу, да су били на истој.

Ова повластица важи од 3. до 13. јуна о. г. закључно.

— **Затварање Радњи на Католички Ускрс.** Позивају се сви трговци, индустријалци и занатлије да изволе у недељу 12. о. м. (Први дан Кат. Ускрса) држати своје радње цео дан затворене, а 13. о. м. (Други дан Кат. Ускрса) само после подне. Трговачко — Занатлијска Комора.

— **Удружење Учитељица у Н. Саду,** позива дечије родитеље, као и све остале пријатеље школске деце на родитељски састанак, који ће се одржати у недељу, на Цвети у 3 сата после подне у Николајевској школи.

— **Нови Директор Дирекције Пошта и Телеграфа у Н. Саду.** Најновијим указом у Министарству Пошта и Телеграфа за Обласног директора Дирекције Пошта и Телеграфа у Новом Саду постављен је г. Иван Шарић, инспектор Дирекције Пошта у Загребу.

— **Покрадена поштанска кола.** Синоћ су непознати лопови обили и покрали поштанска кола у Беочину. Поштар је отишао да вечера и за то време лопови су обили кола и однели новац, пакете и све што им је пало шака.

— **Из радикалног одбора.** Јуче у четвртак у вече одржана је седница одбора месне радикалне организације у Новом Саду. На седници је решено, да се од министарства именују нови чланови проширеног градског савета. У тај нови савет ушло би 70 радикала. Изабран је кандидациони одбор који ће предложити организацији нове чланове савета и то 30 ратара, 20 интелектуалаца и 20 трговаца и занатлија.

Партијско кретање

Пишу нам из Петровог Села: Избор одборских чланова приликом реорганизације Народне Радикалне Странке у Бачком Петровомселу на дан 22. марта 1925. год. изабрани су ови: Мита Граданов, Стеван Коровљев, Никола Ковачев, Гавра Цвејанов, Милан Б. Свирчевић, Сергија Воргић, Бошко Станојев, Жарко Тобцић, Дина Декански, Душан Врбашки, Исидор Цвејанов, Живан Јакшић, Сима Бајин, Момчило Станојев, Жарко Милинков, Сава Стајић, Нестор Свирчевић, Прока Бугарски, Иван Топалски, Радивој Томашевић, Миладин Вишковић, Душан Бугарски, Милан Маински, Милан Вишковић, Иса Олајџин, Сима Вукосављев, Јован Милинков, Исидор Суботички, Лазар Милинков, Милан Томашевић; одбор се конституисао овако: За председника Дина Декански; за подпредседника Гавра Цвејанов; за тајника Радивој Томашевић и за благајника Милан Маински сви једногласно.

Читајте „Заставу“.

Савез зидарских и дунђерских мајстора у Војводини

Оспособљени зидарски и дунђерски мајстори Новосађани, осећајући скроз тешке терете зидарског обрта, који потиче због неуређеног положаја, ујединили се и основали Савез са поседом подручја који се простире на целу Војводину. Циљ је Савезу, да стане на пут аномалијама зидарског обрта; застарео обртни закон променути, подизање стручних школа, отварање производа грађевинског материјала као и „Дома“ и болничке благајне у смеру обскрбе престарелих чланова. Новосадска централа сада организује провинцијалне пододсеке по сремским седиштима и намерава, када Министарство одобри правила, о Духовским празницима одржавати своје конгресе.

Председник Савеза је др. Душан Поповић, пословни председник: Филип Хас, потпредседници: Јоца Первас и Виктор Пајкерт, секретар: Вилим Лапи, благајник Роберт Лерх. Чланови управе су: Милош Аврамовић, Андрија Милић, Никодем Полачек, Јован Маленка, Стеван Плетикосић, Стеван Турански, Јосиф Плетикосић, Фрања Сич, Илија Фехервари, Јакоб Шмит, Коломан Шерег, Стеван Тортић, Јован Филеп. Контролори: Стеван Гусек мл. и Јосиф Пал.

Централа и овим путем умољава подсавезе, да журно посвршавају послове око организације и на време да се пријаве ради примања у чланство. Пријављивања се шаљу на адресу Вилима Лапи, секретара, Нови Сад, Љубљанска ул. 39.

Наш пословни свет

— **Зашто око надлежни нису видели** —

1.

Од уједињења на овамо издата су у своје време наређења од стране надлежног министарства, да све приватне трговачке фирме, подузећа, банке итд. имају све своје пословне књиге, без обзира у каквом облику књиговодства обрачунавајући, — имају искључиво на државном језику књиге водити ћирилицом или латиницом.

На жалост ова се наређења од стране надлежних не надзиравају и не контролирају. Из поузданих извора тачно знамо, да нарочито велике анационалне трговине и подузећа — не респектујући ове наредбе — воде и на даље књиге на мађарском или немачком језику — све по своме ћефу и вољи. Спомињемо међу овима за сада фирме: Бела Фрићеши (Бели Во) и Јаша Вигенфелд из Н. Сада.

Скрећемо пажњу надлежних на ово обилажење закона, а онима којих се тиче, да наши судови не ће примити као доказ забележена дуговања ни рачуне из таких књига.

2.

У Новом Саду има фирма браће Кенигштетлер, која произвађа шпирит, рум итд. Вигњете на флашама те фирме су само на немачком језику штампане. Ипак је чудновато а и смешно, да се у Новом Саду, у Атини Војводине, све овако што да догоди. На први поглед на ове вигнете могао би човек с правом посумњати, да Нови Сад и није у нашој краљевини, него у Дајчланду.

А да је ова фирма за време Мађара употребљавала само мађарске натписе, и то је више мање сигурно. О блажени, лојадни Немци у Краљевини СХС, па зар се још смете тужити, да вам овде није добро!?

Упозоравамо на ову чињеницу надлежну градску власт.

ВЕСТИ

— **Први Србин доживотни професор универзитета.** Наш земљак др. Паја Радосављевић, професор експерименталне педагогије на универзитету у Њујорку у Америци за своје заслуге изабран је за доживотног професора на истом универзитету с правом, да по навршетку 65. године живота прима сталну пензију из Карнецијева фонда. Честитамо нашем одличном Сремцу.

— **„Српска Стража“**, радикални орган Банатске Крајине. Лист излази за сад два пут месечно, а предвиђа се, да ће излазити после сваке недеље. Главни уредник му је Душан Мил. Шијачки.

— **Наши државни дугови.** Дугови наше државе износе укупно око 40 милијарди динара. Од тога дугује наша држава иноземству 22 милијарде 100,000.000 дин. а у земљи 8 милијарди 836,889.941 дин. У ове дугове урачунати су сви дугови Србије и Црне Горе и дугове који су по мировном уговору припали новим крајевима од дугова некадање Аустроугарске монархије.

— **Варошка књижница у Суботици.** Наредне недеље отвориће се и ставити читалачкој публици на расположење велика књижница града Суботице. У овој књижници има до 18 хиљада књига на разним језицима и разних струка. Оваких јавних књижница требало би да има свако наше место.

— **Умро патријарх Тихон.** У Москви је умро поглавар руске православне цркве патријарх Тихон. По бољшевичким вестима патријарх Тихон је умро од капље у срцу. Но када се има на уму, какву је борбу патријарх Тихон имао са московским тиранима, онда није искључена могућност да је Тихон можда жртва бољшевичке освете.

— **Упрошћавање манипулације пасошима.** Наше министарство сп. послова ступило је у преговоре са свима иноземним владама у сврху, да се манипулација пасошима упрости и да се снизи такса за визуме. Очекивати је, да ће и код нас ускоро престати она дуга, скупа и несносна процедура са издавањем виза при путовању у друге државе.

— **Чехословачки гости на Хигијенској Изложби.** У четвртак до подне стигли су из Београда секциони шеф Министарства Народног Здравља у Прагу г. др. Колински и инспектор тога министарства г. др. Фр. Скацелик у Нови Сад, да посете Хигијенску Изложбу и остале здравствене установе нашега града. После подне одведени су гости у Петровац, где су их представници словачке интелигенције веома усрдно дочекали. Након разгледања тамошње нове гимназије, цркве и појединих сељачких домаћинстава вратили су се гости у Нови Сад и са брзим возом у 9 сати отпутовали за Чехословачку. Др. Колински и др. Скалицек били су веома изненађени и задовољни како са Хигијенском Изложбом тако и са осталим здравственим установама нашега града, и веома ласкавим речима изразили своје допадање. Исто тако је веома пријатан утисак на њих оставио високи степен културе браће Словака у Петровцу.

— **Тајна немачких подморница.** Новембра 1918. год. у смислу примирја између зараћених држава на западном фронту сва је немачка ратна флота морала бити предата Енглезима у скапафлошком пристаништу. Немци су тада многе лађе потопили, само да их не морају предати Енглезима. Но све те бродове ваде сад Енглези из мора. На једној такој потопљеној лађи нађено је пет лешева виших немачких официра, који су били поубијани. Држи се, да је момчад те официре убила и тек онда лађу потопила.

— **Нови ваздушни бродови.** Антон Флетнер, познати конструктор поморских бродова без машинерија, бави се конструкцијом и ваздушних бродова без крила и мотора. Флетнер ради своје авионе у лабораториуму у Гетингену, али их још ником није приказао. Зна се само толико, да ће и ти авиони имати цилиндре и да ће се из ваздушне струје извлачити покретна снага.

Пошто високо цијените
KREMU SIMON
то нема сумње, да ће из истог хигијенског узрока и
SAPUN SIMON
чисти и неутрални Ваш сапун.
Ово одговара једнакој скрби усавршеног уздржавања коже, коју не дражи него једино чисти гладећи ју својом милином и парфимом.
ПРОДАЈЕ СЕ СВУДА
КРЕМА, ПРАШАК и САПУН СИМОН
Парфимерија **SIMON**, 59. Fg., St. Martin, Paris.

СПОРТ

Чехословачки СК Либен у Београду.

Данас у суботу и сутра у недељу гостује одлична прашка момчад која сада стоји на табели првенства на четвртом месту. Први дан игра са БСК а други дан са „Југославијом“. О исходима са ових утакмица тешко је дати суд. БРК ће се борити као лав, да извојује што лепши резултат. Такође ће се и „Југославија“ трудити да покаже своју високу „класу“ државног првака.

Отварање НАК-овог игралишта.

Како је познато сутра се свечано отвара НАК-ово игралиште (иза жељезничке пруге). Гостоваће два дана последњи осечки клуб „Грађански“. Сутра у предигри састаје се „Земунски Академски Клуб—НАК резерва. (Од „Југославије“, ХАШК-а и „Бачке“ испао ЗАШК и „Грађански из Осека).

Само једанпут покушајте огласити у „Застави“ и уверићете се да њени огласи имају огроман успех. Сва обавештења дајемо потпуно бесплатно.

Књиге и листови

— **„Белградер Виртшатфтлихер Нахрихтен“.** Познати недељни привредни лист „Привредни Преглед“ покренуо је ових дана немачко издање, под насловом „Belgrader Wirtschaftlicher Nachrichten“. Овај лист излази сваког петка У њему ће читаоци наћи општи преглед живота у земљи, тржишне извештаје и т. д.

Интересентима шаље се лист бесплатно на углед. Претплата за нашу Краљевину 150 динара године, за иностранство 200 динара. Администрација Београд, Дворска 3.

Др. Милан Стојадиновић: Наш финансијски положај. У издању агилне економско-финансијске ревије „Банкарство“ изашао је у укусној опреми под горњим насловом, реферат Министра Финансија г. дра М. М. Стојадиновића о финансијском положају државе. — Цена је брошури 15 динара, а добива се у свима београдским књижарницама и код издавача: Главна администрација „Банкарства“ у Загребу, Маровска 30. — Топло препоручујемо свима присташама и пријатељима.

Репертоар Нар. Позоришта

Субота: „Сирано од Бержерака“ (са повластицама).

Недеља: дневна „Бака и његов син хусар“; вечерња „Холандска женица“.

Понедељак: „Шумарева Криста“.

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА
МИЛАН ИВАНЧЕВИЋ.

Читајте „Заставу“

ПОДЛИСТАК

Др. Милан Савић

ПРИЛИКЕ ИЗ ЖИВОТИЊСКОГ СВЕТА*)

Преводи с немуштог језика

Још пре рата добих из Крушевца писмо од мог старог друга и пријатеља Јове Јовића. У њему вели, да ми за који дан шаље неки стари рукопис, чудан и смешан. „Мора бити да га је писао неки шашав или бар настран човек. Писан је правописом из Бог те пита ког доба, руком тешком, ненавикнутом на писање, али су му реченице лепе и згодне, види се да је тај човек умео лепо причати те је према томе и писао. Рукопис сам нашао у разваљинама кућишта, кад сам га купио, да подигнем себи нову кућу. Шта је у рукопису видећеш. С поздравом твој стари Ј. Ј.“

Два дана доцније добијем омањи завежљај и у њему обећани рукопис. Гледам га, гледам. Не чини ми се баш тако ни стар, пре ће бити, да је хартија од подужег лежања пожутела па местимице и иструнула. Правопис је додуше старински а и слова су према том, ипак је читак иако се види да их је трома руку писала. Мора бити да је одрастао у ком манастиру па онда забаталио писање све док му није наспело да ово пише. Из рукописа се не да дознати, откуда је, али се види, да је био у прилично добром стању. Шашав није био никако, већ ванредно бистар, и пун шале и ја бих рекао, да се у себи смејао, замишљајући како ће се читаоци тог записника чудити па можда и поверовати му. На рукопису, који сам у целини преписао, нисам мењао ништа, сем правописа и по коју старинску реч. А сад нек говори он сам.

„Име ми је споредна ствар. Ипак ћу рећи, да сам ја главом онај човек у приповеци „Немушти језик“ који је на чудан начин научио тај за нас људе најтежи иако најпростији језик. Па није баш тако ни прост. Животиње имају за сваку потребу свој израз. Ко пажљиво посматра пса или петла, видеће, да су им гласови сваком приликом другачији, према потреби. Многе од њихових обичних звукова разумемо и ми; али има случајева, кад шаптавим гласом говоре ствари које само живинче њиховог соја разуме. Не могу људи ни замислити, какве је разноврсности у њиховом гласу. Један исти глас, који се бар човеку чини да је исти, може у безброј значити. Треба још знати и то, да и међу животињама има које су бистре, и које су глупе, као год и међу људима. Оне прве разумеју многи људски покрет, многу људску реч, па се према том владају.

Ја сам све то опазио, захваљујући мом знању њиховог језика, ма да се не умем с њима разговарати, бар не онако својски, улазећи у ситнице, у важније ствари. Али сам опазио, да ме подоста разуму, кад говорим својим језиком. Ја пак разумем све, што говоре међу собом, па и себи самима. Разумем четвороножне животиње, птице, жабе, бубе, али змије понајбоље. Те једине и знају, да их разумем, док друге животиње од реда о том немају много појма. Шта више, разумем и зверад каквих овде нема иначе. А како сам и то сазнао, казаћу доцније.

Ја додуше не смем казати, говорити речима на уста, како сам научио немушти језик, јер бих одмах умро. Ал' ми није забрањено, да напишем. Змије немају руке па и не знају да се њима служе, да уопште пишу. Не знају то ни друге животиње. Шта вреди н. пр. мајмуну, што има четири руке? И пошто ме је силно копкало, да свету јавим своју тајну, у главном да се похвалим, сетих се, да сам у манастиру научио читати и писати. Нарежем гушчије перо, набавим нешто хартије па — шта Бог и змијски цар даду.

(Наставиће се).

*) Овај хумористички подлистак пише наш познати књижевник г. др. Милан Савић бивши дугогодишњи секретар Матице Српске. Он је познат на перу и подлистак ће овај безусловно да привуче пажњу наше читалачке публике. Уредништво.

РАЗНО

Совјетске фотбалисте путују у Турску

Совјетска фотбалска репрезентација позвана је у Турску на утакмицу у Цариград. Утакмице почињу 1. маја.

Погинуо ради речи „товаришч“

Како јавља „Рабочаја газета“ проводили су се ових дана три чиновника данског телеграфног кабела у Иркутску, па су пијани јурили на колима кроз цело место пуцајући из револвера у ваздух. Кад их је „извозчик“ упозорио, да није дозвољено пуцати и ословио их „товаришч“ пијани су се Данци толико наљутили, да је један између њих, именом Петерсон кочијаша на месту убио.

Француски дан у Пољској

Трећи мај прославиће се у целој Пољској као француски дан и народни благдан. Тога дана приредиће се у целој земљи велике пријатељске манифестације за Француску а у варшавској околини свечана војна парада. На свечаности ће доћи француски министар генерал Нокет а евентуално и сам председник француске републике. У политичким се кругима у последњим данима врло живо говори о тим посетама, којима се приписује изванредно политичко значење. Тачан програм и све појединости још нису сасвим познате. Главно ће се тежиште положити на манифестацију француско-пољског пријатељства и потпуне сагласности између обе републике.

Пољски провиворни буџет

Премда парламентарни одбори у задње време раде врло брзим темпом, ипак се већ сада види, да се прорачун за целу годину неће моћи завршити до краја априла. Зато се је влада решила, да привремено вотира провизорне издатке за месец мај и јуни. Одговарајући предлози претрести ће се у сејму одмах иза ускршњих празника.

Како Пољаци часте своје књижевнике

Најновији радосни догађај у пољском културном свету је тај, што су Познањци и Поморанци решили да Штефану Жеромском купе и дарују као часан народни поклон једно велико имање. У Пољској није то при случај. Слични су дарови добили Хенрик Сиенкиевић и Марја Конопницка. Одкако је Рејмонт добио Нобелову награду тражи пољска јавност непрестано прилику, да докаже своју захвалност и поштовање свом другом савременом највећем књижевнику. Карактеристично је за углед који код куће уживају пољски песници, да су иницијативу за ову последњу акцију дали Познањци и Поморанци а не Варшава и Краков. На челу целе акције стоји поморански војвода др. Ваховиак. Међутим културна Пољска не жели осрамотити па је и она сасвоје стране повела за тај чин необичну живу акцију.

Внанос и уметност у Великој Пољској

У Познању је управо основан савез историчара и географа, који су себи увели у задатак, да научно проуче географске прилике и повесну прошлост свих крајева у западној Пољској. То је опет један нов симптом, како се велика Пољска труди, да надокнади грешке почињене под туђим режимом.

Жидовски емигранти и извевени пољски милиони

Бујица жидовских емиграната из Пољске у Палестину расте сваким даном све више. Сада већ Пољску остављају месечно преко 2.000 жидовских староседиоца. Али са њима одлазе и многи милијони пољских злотих, шта је у последњим данима прилично забринуло пољску јавност.

Тражите понуде и купите

Mc. Cormick, Fordson и Körting

трактори са плуговима

са 1, 2, 3, 4 и 5 раоника.

вршаће машине

са kugellagerima фабрике M. A. V. Mc. Cormick 1½, 3 и 6 HP. 9—30 477

петролеум - мотора

Mc. Cormick сејачица за кукуруз у квадрат. Косачице, Манила, накнадних делова. Плугова творнице Еберхардт из Улма. — Пољопривредних машина и сејачица. — Дебрецинска творница машина Ђеварија за реконструирање самоходачица код тврткe

Реже Шумахер

Стари Бечеј

Част ми је п. н. Публици до знања ставити да сам своју

Трговину ципела код „Беле Лале

у Аполо згради (преко од Варошке куће

опет отворио

Ципела најбољих врста има стално на стоваришту. Најјефтиније цене! Погледајте моје стовариште без да сте за куп принуђени

Мавро Полак, власник трговине ципела

610 1—x код „Беле Лале“

Обавест

Овим путем стављам поштованом становништву до знања, да сам отворио у улици Краља Петра 22. модерно уређену своју месарску и кобасичарску радњу. Сваковрсна, у ову струку спадајућа месарска и деликатесна роба стављаће се на мало и велико у свако доба свежа и јефтина на продају. Молећи за хитну потпору становништва остајем са поштовањем Јосиф Бритиг, месар и кобасичар

755 1—3

Потребан је главни мајстор кројач

за филијале Официрске Задруге у:

Котору, Нишу и Скопљу

Услови пријема: да је држављанин Краљевине Срба Хрвата и Словенаца; да је стручно спреман за вођење већих кројачких радионица; да је специјално стручан у изради свих официрских униформи.

Положај сталан је и у вези је са правима и дужностима одредаба Уредбе о Пенсионом фонду службеника Задругиних

Принадлежности су према квалификацијама с правом на годишњу награду одређену правилима Задругиним.

Кандидати, који би желили рефлектирати на које од поменутих места треба да поднесу своје понуде са документима најдаље до 20. о. месеца.

Управи Официрске Задруге у Београдау.

Салун за мршављење

Делује спољна на поједине делова о тела о

Најједноставнији и абсолутно не шкодљиво, француско средство за мршављење је Париски сапун „Амирал“

Са прањем овог сапуна, нестаје маст и сало са појединих делова тела. На пр трбух, подвајак, и т. д Сигурно испробано средство — Тражите у свим апотекама и дрогеријама — Адреса

„Савон Амирал“ Н. Сад

Краља Петра улица бр. 7. 776 1—x

МАЛИ ОГЛАСИ

Једна реч 1 д. Подвучене речи дупло

„Нове Ланц“

самоходне гарнитуре од 5, 6 и 8 HP. уз врло повољне цене на отплату за продати.

Погледати код:

Осечка љеваоница жељеза и творнице стројева д. д. Осијек

745 1—3

На продају

различити намештај: спаваћа соба, салон, конзол огледало са златним рамом, слике и масном бојом рађене слике и остало, јефтино се продаје због сеобе. Упитати код Меланије Чакић или код Марије Јовановић - Клеменда у Ср. Карловцима

774 1—3

Тражи се

вежбеница за банковну струку за Нови Сад. Оферте са приложеним сведоџбом на уредништво под „Велебанка“. Наступ одмах.

775 1—1

Соба

намештена за издавање једном господину. Упитати ПРОГРЕС 773 1—3

Продаја куће

која се налази у Београдској улици бр. 14. Купац се може одмах уселити. Упитати у истој кући.

781 1—2

На продају

Корнак трактор, Саугас 25 Н. Р. дреш, Хофхер елеватор и посебно један елеватор. Фридрих Шнајдер Машиниста Н. Сад Темеринска ул, 14. 746 1-3

Врло прилично!

Продаје се или се предаје хотел Београд, преко пута жељезничке станице у Н. Саду, са 10 касажерских соба и новим намештајем. Упитати сопственика Чеду.

522 1—2

ОГЛАШАВАЈТЕ у „Застави“

Путовање у Будимпешту у пола цене на југословенским као мађарским жељезницама.

Будимпешт. Међународна изложба узорака траје од 18.-ог до 27.-ог априла 1925. год. На овој изложби се може изложити и Југословенска роба

Ко путује на овај сајам треба да је снабдевен са прописним за путовањем у Мађарску важећим југосл. пасошом, али набавка мађарског визума није потребна. По жељи могу се јефтини станови осигурати. Коме је потребан такав стан нека купон за станове који се налази на легитимацији пошаље у Уред за промет странаца (Idegenforgalmi Hivatal Harisbazár 1.) Уз предочење легитимације за сајам добије се 50% попусто за путовање особним и брзим возом на тај начин, да се при отпутовању плати цела карта а враћа се истом безплатно. Легитимација се мора пре отпутовања на полазној жељезничкој станици безусловно прежигосати. Право путовања без визума и повластице возње уживају само власници сајамских легитимација од 13. до 30. априла 1925. год. Цена легитимацији за сајам износи 80·— динара и може се набавити код свих трговачких и занатлијских комора и код свих трговачких југословенских корпорација, даље у Новом Саду код: Трговачке Коморе Аграрне и Комерцијалне Банке, Југословенске Банке, Централног Кредитног Завода, „Аграрне“. Велики Бечкерек код: Банатске Трговачке Коморе и Штедионице. Нови Врбас код: Земаљске Кредитне Банке. Сомбор код: Удружења трговаца и фабриканата, Српске Банке. Сента код: Централног Кредитног Завода. Вршац код: Српске Банке и Штедионице. Велика Кикинда код: Централне Штедионице. Бела Црква, код Српске Кредитне Банке и Штедионице, Обртне и Трговачке Банке. Београд, код: Трговачке и Занатлијске Коморе, Канцеларија за путовање, Јадранско Подунавске Банке, Југословенске Банке, Крал. Мађарског конзулата, оделење за пасоше и код крал. трговачког повереника (Др. Силађи, Страхинића ул. 43. а. Тел. 20—23). Суботица код: Удружења трговаца и Индустријалаца, Опште Кредитне Банке, Југословенске Банке, Српске Банке. 704 3—4

Намештај спаваће собе, трпезарија и канц. намештај док залиха траје ради преуређења фабрике

уз знатно снижене цене на мало и на велико

почев од најједноставније до најелегантније и најсолидније израде — П-Р-О-Д-А-Ј-Е:

„АТЛАС“ Д. Д.

фабрика намештаја и индустрија дрвене робе Н. САД.

116 Главне складишта. 25—x

ПОРЕСКИ ПОДБЕЛЕЖНИК

са дугогодишњом праксом, потпуно самосталан у порези и вођењу катастра, желео би ступити у једну од бољих општина као порески подбележник или изванредна радна снага за довршење пореских заостатака — уз накнаду по личном споразуму. За адресу обратити се Администрација „Заставе“ под порески подбележник. 7:0 3—3

САДА ЈЕ ДОБРО

речи ће човек, пошто му је његова пакетна жена масирала плећи, руке и ноге ФЕЛЕРОВИМ БОЛИ УБЛАЖУЈУЋИМ ЕЛСАФЛУИДОМ. Осећате ли боли у удовима? Имате ли кијавицу? Главобољу? Зубобољу? Грчеве? Болујете ли од слабости? Слабогсна? Мучи ли Вас нервоза? Покушајте Фелеров Елсафлуид, који ће и Вама бити добар пријатељ у црним данима! Један пакет са 6 двоструких или 2 специјалне боце за 62 динара већ заједно с паковањем и поштарином наручите од апотекара

ЕУГЕН В. ФЕЛЕР у Стубици Доњој

Централа 144 Хрватска.

Штампарија „Застава“ д. д. Нови Сад 1925. (473)